

Op een zonnige woensdag in april was in Nieuwegein het eerste tuchtrechtseminar voor sportbonden, dat deel uitmaakt van het NOC*NSF programma 'Naar een Veiliger Sportklimaat' en is voortgegaan door een sportbreed onderzoek naar de huidige stand van zaken van het tuchtrecht. Ook is er in nauwe samenspraak met de bonden gewerkt aan een gezamenlijke agenda om te komen tot een nog beter tuchtrecht in de toekomst. Hierbij is er geconstateerd dat een aantal onderwerpen een inhoudelijke verdieping nodig heeft. Een van die onderwerpen betreft de kwaliteitswaarborgen voor het tuchtrecht.

Tuchtrecht binnen de sport én mogelijk bij de civiele rechter

Tuchrechtspraak in de sport kan kortweg worden gedefinieerd als het bestraffen van overtredingen in verenigingsverband. Vanwege de - in de wet vastgelegde - verenigingsrechtelijke vrijheid, heeft het (sport)tuchtrecht een open karakter. Sporters en verenigingen verplichten zich via hun lidmaatschap om de regels die hen in de statuten en reglementen worden opgelegd (door nationale en internationale federaties) na te leven. Het doel van het tuchtrecht daarbij is om de normen die gelden voor deze groep (de zogenaamde groepsnormen) te handhaven. Indien leden de regels overtreden¹, volgen daarop derhalve tuchtrechtelijke sancties². Op die manier kunnen overtredingen binnen de sport worden afgedaan, in beginsel zonder - ongewenste - inmenging van derden.

Desalniettemin is het mogelijk dat een tuchtrechtelijke sanctie alsnog wordt getoetst door de civiele rechter. Dat zal bijvoorbeeld het geval zijn als in strijd met de wet, statuten of een intern reglement is gehandeld of wanneer de gebondenheid aan de beslissing, geleid op haar inhoud of de wijze van totstandkoming daarvan, naar maatstaven van redelijkheid en billijkheid onaanvaardbaar is³. Hoewel dit een

marginale toetsing betreft, zal een gang naar de civiele rechter toch liever worden voorkomen. Van belang is het beschikken over een zorgvuldige tuchtprocedure⁴, hetgeen in elk geval naleving van de fundamentele beginselen van procesrecht impliceert. Daarbij moet in het oog worden gehouden dat naarmate zwaardere sancties kunnen worden opgelegd, meer procedurele aspecten gelden. Willekeur dient te allen tijde worden voorkomen.

Sportbrede kwaliteitswaarborgen

Hierbij kan in de eerste plaats worden gedacht aan het waarborgen van de toegang tot de tuchtrechter. Zijn leden bekend met de tuchtprocedure? Is er een tuchtreglement beschikbaar, al dan niet gepubliceerd op een website? In dit tuchtreglement kunnen vervolgens elementaire beginselen nader worden uitgewerkt, zoals onder meer hoor en wederhoor, motivering van de uitspraak, het recht op rechtsbijstand, een redelijke termijn, onafhankelijkheid en onpartijdigheid, openbaarheid en de mogelijkheid van hoger beroep. Het vastleggen van bovenstaande waarborgen in een tuchtreglement is één, alles staat of valt met het (juist hanteren van de geschreven en onge-

schreven regels. Het kunnen waarborgen van de kwaliteit van de tuchtrechter is derhalve ook zeer belangrijk. Enerzijds is kennis vereist van de desbetreffende sporttak, anderzijds zullen ook de juridische regels dienen te worden nageleefd. Een lastig punt omdat veel bonden kampen met kwalitatieve onderbezetting.

De toekomst

Een zorgvuldige tuchtprocedure is in het belang van alle betrokkenen, sporters en bonden. De vraag is hoe dit in de toekomst het best kan worden nagestreefd.

In de eerste plaats kan worden gedacht aan het opstellen van een 'checklist' waarin de minimale kwaliteitswaarborgen worden beschreven die bonden dienen na te leven. Een vergelijkbaar document is de reeds bestaande Code Goed Sportbestuur waarin 13 concrete aanbevelingen worden gedaan om daarmee de kwaliteit van 'goed besturen' te borgen.

In de tweede plaats zou, ten aanzien van de kwaliteit van de tuchtrechter (en tegelijkertijd om tegemoet te komen aan het probleem van kwalitatieve onderbezetting), een soort van vliegende brigade kunnen worden ingesteld. Deze brigade bestaat uit een pool juridische arbiters die stuk voor stuk kunnen worden ingezet bij een tuchtzaak van een bepaalde bond. In de praktijk zou een tuchtrechtelijk college van de bond dan kunnen bestaan uit één persoon met de kennis uit de betreffende sporttak en daarnaast twee juristen vanuit de vliegende brigade. Uiteraard zal een en ander ten aanzien van een dergelijke brigade juridisch dienen te worden vastgelegd.

Tot slot kan in het kader van handhaving en toezicht op het kwaliteitsbeleid van de tuchtprocedures bij bonden aansluiting worden gezocht bij de reeds bestaande auditcommissies. Zo ziet de Auditcommissie Doping toe op het waarborgen van een reglementaire bestraffing van sporters, ingeval zij dopingreglementen en aanverwante regelgeving overtreden en de Auditcommissie Seksuele Intimidatie op het bijdragen aan een reglementaire bestraffing in het geval dat het door de sportbonden gehanteerde tuchtreglement seksuele intimidatie⁵ en aanverwante regelgeving wordt overtreden. Zij doen van hun werkzaamheden en bevindingen jaarlijks (per geval en per sportbond) schriftelijk verslag. In de toekomst zou per tuchtrechtonderdeel een soortgelijke auditcommissie kunnen worden ingevoerd die de gevolgde procedures (maar ook inhoudelijk) toetst aan de reglementen.

Conclusie

Een effectief tuchtrecht is een belangrijk onderdeel van het programma 'Naar een veiliger sportklimaat'. Het formuleren, vaststellen en handhaven van kwalitatieve waarborgen is daarbij een eerste stap. In de praktijk zou dit (nog beter) kunnen worden vormgegeven door het opstellen van een checklist, het instellen van een vliegende (arbiters)brigade en aansluiting te zoeken bij de auditcommissies. Op deze manier kunnen bonden voldoen aan de eisen van een behoorlijke tuchtrechtspleging en kan een weg naar de civiele rechter zo mogelijk worden voorkomen. De opvatting is immers nog altijd dat de autonomie van de sport zoveel mogelijk dient te worden gerespecteerd!

Michiel van Dijk is gespecialiseerd in sportrecht. Hij maakt deel uit van de gespecialiseerde sportsectie van CMS Derks Star Busmann, kantoor Utrecht. Van Dijk is daarnaast als bestuurder en sporter actief in de sportwereld. Hij spreekt geregeld op seminars en geeft gastcolleges over sportrechtelijke onderwerpen. Van Dijk is voormalig rugbyinternational en loopt sinds enkele jaren meerdere marathons per jaar. Hij won in 2012 de titel 'De Snelste Advocaat'.

Marjolein Leenknecht is juridisch medewerker sport bij CMS Derks Star Busmann en ondersteunt Michiel van Dijk in zijn dagelijkse sportrechtpraktijk.

¹Hierbij kan worden gedacht aan het overtreden van de spelregels, een administratieve overtreding, wangedrag, misdragingen van derden en fautes privées.

²Te weten bijvoorbeeld een boete, uitsluiting van wedstrijden of ontzetting van het lidmaatschap.

³Afhankelijk van de vraag of de instantie die de tuchtrechtelijke sanctie heeft opgelegd al dan niet kan worden beschouwd als een orgaan van de vereniging. Er is dan sprake van respectievelijk een besluit als bedoeld in

boek 2 BW en een bindend advies.

⁴Mits bonden de tuchtprocedure in eigen hand willen houden. Een alternatief is om de tuchtrechtspraak onder te brengen bij het Instituut Sportrechtspraak.

⁵Deze auditcommissie toetst ook of het gehanteerde tuchtreglement in overeenstemming is met de 'Blauwdruk tuchtrecht seksuele intimidatie in de sport', welke is vastgesteld in de AV van NOC*NSF d.d. 15 november 2011.